

СТРАТЕГІЯ
розвитку деревообробної та меблевої галузей України
на період до 2030 року

I. Опис проблем, які обумовили прийняття Стратегії

За результатами ґрунтового аналізу стану та тенденцій розвитку деревообробної та меблевої галузей в Україні існують такі проблеми:

військова агресія російської федерації, що призвела до структурних змін в українській економіці, зокрема руйнації виробничих потужностей деревообробної та меблевої галузей, відтоку людського капіталу, переформатуванню логістичних ланцюгів постачання;

втрата доступу до більше 1 млн га лісів на тимчасово окупованих територіях;

складні умови проведення лісозаготівлі на деокупованих територіях через замінування (станом на 1 січня 2025 року заміновано 1,3 млн га лісів), пошкодження виробничих та складських приміщень, знищення техніки та оснащення;

складні умови ведення лісозаготівельної та деревообробної діяльності на гірських територіях через жорсткі екологічні обмеження для Карпатського регіону;

відсутність системного балансу заготівлі, споживання та переробки;

обмеженість фінансових ресурсів для ефективної реалізації державної політики із створення продукції з високою доданою вартістю в деревообробному та меблевому секторі;

відсутність чітких та визначених стратегічних цілей, термінів реалізації та відповідальних структур для стабільного розвитку сектору;

недосконалість механізмів ціноутворення на ринку деревини, що призводять до високої волатильності цін на деревину на внутрішньому ринку порівняно з цінами в країнах ЄС, зниження конкурентоспроможності українських компаній на світових ринках, зриву контрактів через відсутність стабільності постачання сировини та ціни на неї, втрати зовнішніх ринків, зменшення доходів деревообробних і меблевих підприємств та закриття підприємств через суму негативних факторів;

відсутність публічної інформації щодо планів лісозаготівлі, що унеможливорює довгострокове планування виробництва деревообробними підприємствами та укладання експортних контрактів з міжнародними контрагентами;

відсутність системного підходу до стимулювання глибокої переробки деревини та каскадного використання лісових ресурсів, що знижує додану вартість продукції вітчизняного виробництва;

відсутність системи повторної переробки деревинних відходів, застарілих меблів та дерев'яних будівельних конструкцій, що не дозволяє запровадити принципи циркулярної економіки у деревообробній галузі;

зростання цін на електроенергію, паливо, логістику та інші необхідні ресурси для ведення господарської діяльності в деревообробній та меблевій галузях;

низький рівень продуктивності, енергоефективності, технологічності виробництв та доходів більшої частини деревообробних та меблевих підприємств;

низький рівень конкурентоспроможності та обмеженість доступу на світовий ринок збуту продукції для значної частини деревообробних та меблевих підприємств через відсутність державної політики підтримки експортерів у даному секторі економіки України;

звуження внутрішнього ринку збуту продукції для значної частини деревообробних та меблевих підприємств через падіння купівельної спроможності українців та руйнування традиційних ланцюгів постачання і реалізації продукції;

низька ефективність системи обміну знаннями, інноваціями, навчання, а також недостатня кількість досліджень, спрямованих на розвиток і модернізацію та низький рівень цифровізації в деревообробній та меблевій галузях;

зниження рівня зайнятості населення, погіршення демографічної ситуації, особливо у гірських територіях, неефективність заходів для підтримки новостворених підприємств, сприяння розвитку бізнесу на гірських територіях.

Вказані негативні явища і тенденції без відповідних заходів з формування державної політики унеможливають сталий розвиток та збільшення кількості виробництв, негативно впливають на добробут населення, особливо гірських територій, а також можуть становити ризики для функціонування даного сектору економіки. Державна політика у деревообробній та меблевій галузях потребує удосконалення підходів до її формування, чіткого визначення пріоритетів, завдань та ефективних шляхів створення сприятливих умов для розвитку конкурентоспроможної, стійкої та диверсифікованої економіки, що забезпечує довгострокову державну політику «Зроблено в Україні» з поглиблення переробки та виготовлення товарів з високою доданою вартістю. Формування державної політики в контексті інтеграції України до ЄС потребує імплементації та ефективного застосування механізмів і стандартів спільної економічної політики держав-членів ЄС.

Нормативно-правовими актами, що діють у відповідних сферах, є Лісовий кодекс України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Закони України

«Про індустриальні парки», Закон України «Про публічні закупівлі», Закон України «Про управління відходами»; постанов Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179 «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року», «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів», від 4 грудня 2019 р. № 1142 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених і контролю за неперевищенням обсягу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених», від 21 квітня 2021 р. № 392 «Про затвердження Порядку проведення національної інвентаризації лісів та внесення зміни у додаток до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних».

Відповідно до вимог нормативно-правових актів ця Стратегія визначає розвиток деревообробної та меблевої галузей в Україні та враховує директиви та стратегічні документи ЄС. Європейська Комісія рекомендувала 17 червня 2022 року Європейській Раді надати Україні статус кандидата на вступ до ЄС. Європейський Парламент ухвалив 23 червня 2022 року резолюцію щодо негайного надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС, а Європейська Рада надала Україні статус кандидата на вступ до ЄС.

Україна починаючи з 2016 року працює над імплементацією Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, включаючи Угоду про поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі, і поступово здійснює наближення законодавства до права Європейського Союзу (*acquis* ЄС), включаючи питання функціонування деревообробної та меблевої галузей. Ураховуючи статус України як кандидата на вступ до ЄС і процесу відновлення після війни, цю роботу необхідно розширити і прискорити.

II. Аналіз поточного стану розвитку деревообробної та меблевої галузей в Україні, тенденції та обґрунтування щодо необхідності розв'язання виявлених проблем

Деревообробна та меблева галузі України охоплюють комплекс взаємопов'язаних виробництв, що здійснюють переробку деревини на різних етапах, від первинної обробки до виготовлення кінцевої продукції з високим рівнем доданої вартості. Галузь включає: підприємства первинної обробки; виробників продукції первинної та проміжної переробки; виробників меблів; підприємства з виробництва будівельних конструкцій з деревини; виробників продукції з вторинної деревинної сировини та суб'єктів ринку лісозаготівельних послуг. Структура галузі

характеризується поєднанням великого та середнього бізнесу, малого та мікро-підприємництва.

Ключовою задачею Держави є розвивати спроможну, інноваційну та сталу деревообробну та меблеву галузь України в рамках державної політики розвитку переробної промисловості, що створює готову продукцію з високою доданою вартістю, велику зайнятість та конкурентну заробітну плату в регіонах, експорт продукції з високою доданою вартістю, бере участь у відбудові країни та забезпечує фінансову стійкість Держави.

За даними Державного лісового кадастру, загальна площа лісових ділянок, що належить до лісового фонду України, становить 10,8 млн. га, зокрема вкриті лісовою рослинністю - 9,6 млн. гектара. Лісистість України становить 15,9 відсотка, що нижче рекомендованого європейського рівня у 20%. При цьому середній показник лісистості в країнах Європейського Союзу складає 38%. Незважаючи на невелику лісистість території, Україна займає 9 місце у Європі за площею лісів та 6 місце за запасами деревини. Загальні запаси деревини оцінюються у 2,1 млрд куб. метрів, у тому числі стиглі та перестиглі насадження – понад 100 млн куб. метрів. В той же час за схожими показниками лісистості та запасами деревини Україна продовжує мати один з найнижчих показників заготівлі деревини через ряд факторів, що роками формувались в секторі.

За даними Державного агентства лісових ресурсів України, внаслідок збройної агресії Російської Федерації негативного впливу зазнали близько 2,9 млн гектарів лісів, з яких значна частина є тимчасово окупованою, замінованою або перебуває у зоні бойових дій чи використовується для оборонних потреб. Площа лісового фонду підприємств, що перебуває у таких умовах або є недоступною для господарського використання, становить близько 0,8 млн гектарів. Щорічний приріст деревини становить близько 35 млн куб. метрів, при цьому сталий рівень заготівлі оцінюється на рівні до 50% приросту.

Реалізація деревини на внутрішньому ринку здійснюється із застосуванням електронних інструментів продажу та систем обліку, реалізацією деревини на конкурентних засадах, із забезпеченням рівного доступу учасників ринку до ресурсів та формування ринкової ціни. Для цього функціонує державна система електронного обліку деревини, механізм ТТН-ліс та електронні біржові процедури реалізації.

На внутрішньому ринку функціонують 74 тис. суб'єктів господарювання та забезпечує зайнятість понад 100 тис. осіб. У 2025 році обсяг заготівлі деревини становив 14,08 млн куб. метрів, у тому числі ділової – 44,6 %.

Одним із державних інструментів розвитку інтегрованих виробничих ланцюгів є формування деревообробних та меблевих кластерів, у тому числі на базі індустріальних парків, що забезпечує підприємствам галузі доступ до спільної інфраструктури, логістики, енергетичних потужностей, сертифікаційних та інженерних сервісів. На початок 2026 року зареєстровано 9 індустріальних парків з повною або частковою деревообробно-меблевою спеціалізацією загальною площею понад 450 га.

Загальний експорт продукції деревообробної та меблевої галузі у 2025 році склав 2,683 млрд доларів США, з яких меблі – 0,934 млрд доларів США. Галузь увійшла в топ-6 секторів українського експорту та забезпечує значні податкові надходження до бюджетів усіх рівнів.

Головними торговельними партнерами для експорту продукції залишаються країни Європейського Союзу. Перспективними країнами, де Україна має змогу збільшити власну присутність є Румунія, Велика Британія, США та Німеччина.

Для України відкривається унікальне вікно можливостей для розвитку сектору, а саме:

відбудова країни формує попит на деревину, меблі, дерев'яне будівництво, конструкційні матеріали (OSB, LVL, CLT, Glulam), які можуть бути застосовані під час будівництва та ремонтних робіт;

доступ до європейських структурних фондів, зокрема на індустріальні парки, освіту, циркулярну економіку, кластери, що стане важливим інструментом для наповнення державних програм та ініціатив на підтримку деревообробної та меблевої галузей фінансовим ресурсом;

глобальний тренд, особливо європейський на сталу деревину (зафіксовано в документах EU Green Deal, FSC, EUDR) відкриває нішу для України, яка може постачати готову продукцію із сировини, що не впливає на знеліснення та відповідає найвищим світовим екологічним стандартам якості;

євроінтеграція, як шлях до гармонізації з нормами ЄС, що стимулює підвищення стандартів і доступу до світових ринків.

В умовах війни галузь довела свою стійкість, адже зберегла виробництва, робочі місця та наростила експорт. На даний момент виникла гостро потреба у системній державній стратегії, щоб забезпечити масштабне зростання, глибоку переробку та розширення географії експорту.

III. Мета, стратегічні цілі, завдання та очікувані результати

Метою цієї Стратегії є формування цілісного бачення розвитку деревообробної та меблевої галузі України до 2030 року, яке базується на сталому використанні лісових ресурсів, глибокій переробці деревини, зростанні доданої вартості продукції з деревини, посиленні експортного потенціалу підприємств сектору, створенні нових підприємств, високооплачуваних робочих місць, збільшення податкових надходжень від підприємств сектору до бюджетів різних рівнів, формуванні конкурентного та стабільного внутрішнього ринку сировини для потреб підприємств сектору.

Досягнення стратегічної мети планується шляхом виконання завдань за чотирма стратегічними цілями:

Стратегічна ціль 1. Створення уніфікованого регуляторного середовища.

Завдання, спрямовані на виконання зазначеної цілі:

Завдання 1. Адаптація українського законодавства до європейських норм з урахуванням перехідних періодів для підприємств сектору.

Очікуваний результат: повна синхронізація українського та європейського законодавства, в тому числі імплементація Регламенту ЄС про обезліснення (EUDR), розширення системи сертифікації походження лісоматеріалів для ризикових видів продукції, забезпечення відповідності українських експортерів міжнародним екологічним стандартам, посилення прозорості функціонування ринку деревини та взаємодії усіх учасників ринку.

Завдання 2. Встановлення єдиних правил функціонування ринку деревини для всіх типів лісокористувачів та форм власності через прийняття Закону України «Про ринок деревини».

Очікуваний результат: комплексне врегулювання функціонування ринку деревини через визначення прозорих правил ціноутворення, посилення відповідальності за невиконання біржових зобов'язань, запобігання спекулятивним операціям та забезпечення балансу інтересів держави і деревообробників, а також із врахуванням системи доступу до купівлі сировини для малих місцевих деревообробників.

Завдання 3. Розбудова спроможних державних інституцій в сфері лісового господарства щодо питань реалізації державної політики в сфері деревообробної та меблевої галузей.

Очікуваний результат: наповнення державних інституцій відповідним функціоналом для ефективної взаємодії з приватним сектором та швидкої реакції на потреби ринку, зокрема щодо формування щорічних прогнозних показників заготівлі деревини по класах якості, породах, областях.

Стратегічна ціль 2. Збільшення експорту товарів деревообробної та меблевої галузей.

Завдання 1. Забезпечити участь українських компаній на світових виставках під брендом «FURNITURE OF UKRAINE».

Очікуваний результат: щорічно вітчизняні компанії представлені на топ-5 світових виставках за державної підтримки та укладають контракти на постачання продукції з високою доданою вартістю.

Завдання 2. Запровадити програми стимулювання та підтримки експортерів.

Очікуваний результат: збільшення кількості експортерів продукції з високою доданою вартістю, котрі мають доступ до експортних ваучерів, страхових інструментів, дешевих кредитних ліній та інших фінансових інструментів.

Завдання 3. Створення сприятливих умов для діяльності експортерів на зовнішніх ринках.

Очікуваний результат: досягнення вигідних переговорних позицій щодо нульових мит, зняття квот, вирівнювання стандартів та взаємного визнання сертифікацій на продукцію з деревини вітчизняного виробництва.

Завдання 4. Стимулювання глибокої переробки та каскадного використання деревини.

Очікуваний результат: створено Державний реєстр переробників деревини, запроваджено принципи каскадного використання лісових ресурсів, збільшено обсяги виробництва продукції (зокрема, лісопильна, плити, фанера, меблі), збільшено частку продукції з високою доданою вартістю в структурі експорту деревообробної галузі.

Завдання 5. Поступове та стає збільшення обсягів лісозаготівлі для забезпечення сировиною потреб підприємств сектору шляхом невиснажливого лісокористування.

Очікуваний результат: усунення бар'єрів, поетапне збільшення обсягів заготівлі деревини в процесі невиснажливого лісокористування, що забезпечить достатню сировинну базу для розвитку деревообробної та меблевої галузей та збільшить спроможності експорту готової продукції з високою доданою вартістю.

Стратегічна ціль 3. Провести модернізацію сектору.

Завдання 1. Запуск кластерного підходу до розвитку сектору.

Очікуваний результат: створення пілотних профільних регіональних кластерів з розвитку, інновацій та поглиблення технічної складності виробів з деревини.

Завдання 2. Запровадження програм підтримки із поглиблення автоматизації виробництва щодо придбання обладнання, проходження сертифікацій, впровадження стандартизації та інших заходів.

Очікуваний результат: посилення технічної складності виготовленої продукції з високою доданою вартістю, в тому числі за рахунок оновлення обладнання українського виробництва.

Завдання 3. Підвищення кваліфікаційного рівня підготовки спеціалістів для потреб сектору (дуальна освіта, галузева підготовка кваліфікованих кадрів, стимули для збереження зайнятості у гірських та сільських територіях).

Очікуваний результат: переформатування всіх освітніх програм під потреби розвитку деревообробної та меблевої галузей.

Завдання 4. Модернізація ринку лісозаготівельних послуг та залучення приватних інвестицій.

Очікуваний результат: створено прозорий і конкурентний ринок лісозаготівельних послуг, забезпечено умови для збільшення спроможності державних та комунальних підприємств здійснювати лісозаготівлю, залучено приватні інвестиції у закупівлю сучасного автоматизованого обладнання з лісозаготівлі.

Завдання 5. Запровадження системи та механізмів циркулярної економіки.

Очікуваний результат: функціонує державна програма збору та повторної переробки відходів з деревини, застарілих меблів та дерев'яних будівельних конструкцій, запроваджено багатоступеневу систему рециклінгу деревини за європейськими стандартами.

Стратегічна ціль 4. Розширення ресурсної бази для виробників.

Завдання 1. Передача самозаліснених земель у централізоване стале лісогосподарське управління.

Очікуваний результат: створення комплексної системи управління лісовими ресурсами для потреб виробничого сектору.

Завдання 2. Розвиток механізмів підвищення ефективності лісозаготівлі.

Очікуваний результат: збільшення рівня машинізованої лісозаготівлі, зокрема через участь суб'єктів деревообробної галузі у відкритих процедурах закупівлі послуг з лісозаготівлі.

Реалізація цієї Стратегії здійснюється двома етапами.

Перший етап (2026-2028 роки) передбачає:

виконання операційного плану реалізації у 2026-2028 роках Стратегії;
розроблення, погодження та прийняття основних нормативно-правових актів, необхідних для реалізації Стратегії, гармонізованих з вимогами ЄС;
створення та організацію роботи органів, що забезпечують інституційну спроможність розвитку деревообробної та меблевої галузей України;
розроблення операційного плану реалізації у 2029-2030 роках Стратегії.

Другий етап (2029-2030 роки) передбачає:

проведення комплексного аналізу стану деревообробної та меблевої галузей;
оцінювання реалізації Стратегії, зокрема шляхом аналізу ефективності діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо реалізації Стратегії, аналізу очікуваних результатів, визначених Стратегією;

проведення коригуючих заходів та розроблення відповідно до вимог законодавства ЄС стратегічного плану щодо подальшого розвитку деревообробної та меблевої галузей із визначення цілей, завдань та очікуваних результатів на наступний період.

Реалізація Стратегії здійснюється на засадах інституційного партнерства держави та суб'єктів деревообробної та меблевої галузі. Інституційна модель передбачає закріплення принципу, за яким держава забезпечує формування та сталий характер ресурсної пропозиції, а суб'єкти деревообробної галузі – інвестиції в сектор, глибинну переробку продукції та створення доданої вартості.

Реалізація цієї Стратегії здійснюється шляхом:

скоординованої взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємств, професійних та громадських об'єднань, а також інших заінтересованих сторін;

застосування комплексного та міжвідомчого підходу до формування і реалізації державної політики розвитку деревообробної та меблевої галузей, у тому числі з урахуванням особливостей гірських територій;

розроблення та виконання операційного плану заходів з реалізації цієї Стратегії, який визначає конкретні завдання, строки виконання, відповідальних виконавців та індикатори досягнення результатів;

інтеграції цілей, завдань та заходів, передбачених цією Стратегією, до стратегічних і річних планів діяльності центральних органів виконавчої влади, державних та комунальних підприємств та інших суб'єктів сектору економіки, залучених до її реалізації;

забезпечення функціонування системи публічного моніторингу та оцінки реалізації цієї Стратегії, у тому числі з обов'язковим використанням ключових показників ефективності;

максимального залучення всіх можливих ресурсів.

Впровадження цієї Стратегії базується на врахуванні світових тенденцій на період до 2030 року:

зелена трансформація, яка передбачає збільшення попиту на сталу деревину, екологічні меблі, вторинні матеріали та низьковуглецеві виробництва;

зміна глобальних ланцюгів постачання, що передбачає поглиблення диверсифікації постачання через логістичні та геополітичні ризики;

відновлення попиту на дерев'яне будівництво, що впливає на запит на дерев'яні модульні будинки, дерев'яні конструкції, інтер'єри з дерева;

цифрова трансформація сектору, що впливає на кастомізацію виробництва та унікальність виробів з деревини;

зміна споживчих вподобань, а саме функціональність, екологічність та індивідуалізація, що відкриває можливості для швидкого зайняття ринку;

дефіцит працівників та старіння кадрів, що створює загрози для українського ринку праці через імміграцію кваліфікованих робітників;

зростання регуляторного тиску через запровадження додаткових екологічних норм та стандартів;

повторне використання деревини, що дає перспективи для функціонування циркулярної економіки.

IV. Порядок проведення моніторингу, оцінки результатів реалізації Стратегії та звітування

Моніторинг та оцінка результатів реалізації Стратегії проводиться в межах повноважень Кабінету Міністрів України, Мінекономіки, інших центральних органів виконавчої влади за участю громадських об'єднань та об'єднань підприємців, міжнародних організацій.

У рамках проведення моніторингу передбачається підготовка та оприлюднення щорічного звіту про стан виконання операційного плану реалізації Стратегії на трирічний період.

Забезпечення ефективного виконання операційного плану реалізації Стратегії на трирічний період здійснюватиметься з використанням відповідних інструментів моніторингу ключових показників ефективності та посилення інституціональної спроможності Мінекономіки, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра економіки, довкілля та сільського господарства.

Фінансування Стратегії здійснюватиметься за рахунок коштів спеціального фонду державного бюджету, місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством, зокрема за рахунок власних коштів державних підприємств, інших лісокористувачів та власників лісів і коштів міжнародних фінансових організацій.

Обсяг видатків на реалізацію Стратегії визначається щороку під час складання проектів державного та місцевих бюджетів на відповідний рік з урахуванням їх реальних можливостей.
